

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén a (Máriaffy-ház) hová a lap szemléti részét illető közlemények czimzandók.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egy évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Fél évre 8 frt. v. 16 korona. 1 hónap 1 frt 50 kr. v. 5 korona

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög cztimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt. Helyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyitási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Meglepetés.

A „Kolozsvár” című helybeli kormány-parti újság szombatán délután megjelent számának egész első oldala különös közleményekkel van tele.

A lap egész első oldalát az Emke igazgató választmánya, direkturuma és közgyűlése felvett jegyzőkönyvek kivonatai foglalják el.

Az összes kivonatolt részek arról szólnak, hogy a mióta az Emke fennáll és Sándor József mint titkár működik, akár a direktorium, akár a közgyűlés mikor, miért és miképpen emlékezett meg a maga jegyzőkönyveiben elismerőleg Sándor József titkár ur jólelkés, odaadó buzgalma; fáradságát nem ismerő tevékenysége és működésének sikereiről.

Körülbelül harmincz ilyen jegyzőkönyvi kivonat van az illető lap első oldalán, tehát a legelőkelőbb helyen lenyomatva.

Már mondtuk fentebb, hogy valamennyi kivonat egy része azon jegyzőkönyveknek a melyekben Sándor József titkár ur e nemű működését az Emke egyik-másik működő szerve — elismerőleg említi fel a maga jegyzőkönyvében.

Sokszoros okunk van eltűnődni ama kérdés felett:

— Mi szüksége volt ezen jegyzőkönyvi kivonatok tömeges és egyidejű közzétételére, akár az Emkének, akár a Sándor Józsefnek, akár a közvéleménynek?

— Mi tette kiváltképpen aktuálisá az elismerő nyilatkozatok eme tömeges közzétételét?

Mi úgy tudjuk, hogy Sándor József urnak a mai érdemeit, melyekben a most közzétett monstre kivonatokban is szó van mindekkorig senki kétségbe nem vonta.

Sándor József urnak tehát semmi szükségse nem volt arra, hogy olyan tényeket dokumentáljon ilyen feltűnő bőkezűséggel, a melyeket mindenki elismer minden bizonyíték nélkül is.

Többek közt az „Ellenzék” is, mely a „titkár ur” újabb idejű működése ellen több cikkekben állandóan foglalt, mindig elismerte Sándor Józsefnek olyan érdemeit, melyek az Emkének, tehát az ügynek tett önzetlen szolgálata és eredményes munkából állanak. Legutolsó cikksorozatunkban is különösen hangzottak elismerésre méltó érdemei.

Sem mi, sem más, ily érdemeit nem kívánta vitassá tenni és tényleg senki sem tette azzá.

Mit keresnek tehát azok a tömeges elismerő okiratok helyet éppen most a nyilvánosság előtt?

Sándor Józsefről tudni lehet azt, hogy ő mindig a legteljesebb önzetlenséget hangoztatta minden működésében. Magának nem kívánt egyéni hírságának tetsző dolgokat lefoglalni és szerényebb volt annál sem hogy feltételeznünk lehetne, hogy neki a dícsérő kivonatok közzétételében bármiféle részvétel volna. Azok tehát bizonyára nem tőle származnak.

Már most kérdjük:

Ki és minő jogon bocsátotta az Emke hivatalos helyiségében őrzött, tehát ilyen alakban nem a nyilvánosságnak szánt jegyzőkönyveket a Kolozsvárrendelkezésére olyképp, — hogy ez az elismerést tartalmazó jegyzőkönyvi kivonatokból bokrtétát küssön Sándor József titkár ur részére?

Ki bátorkodott hozzányulni az Emke hivatalosan őrzött, tehát a nyilvánosság elől elvonat jegyzőkönyveikhez, tehát a legfontosabb és a legfőbb eredeti okmányaihoz tisztán csak azzal a célzattal, hogy azokat ne a közérdek, ne az Emke vagy az általa szolgált nagy cél, hanem kifejezetten csak a Sándor József titkár ur egyéni hírsága és dícsítésének újabb forrásul és egyben újabb eszközeül is használja fel.

Ki merészkedett az Emke hivatalnokai közül az Emke hivatalos okmányait kivenni a hivatal záros szekrényéből és azokat a „Kolozsvár” rendelkezése alá adni csak azért, hogy azok kivonataiból a titkár ur részére koszorút fonjanak, tehát tisztán egyéni és önző érdekeket elégítsenek ki?

Hát szüksége volt-e a magyar hazának arra, hogy megtudja a „Kolozsvár”-ba lenyomatott jegyzőkönyvi kivonatokból, hogy az Emke választmánya, direkturuma vagy közgyűlése mikor és miért ismerték el a titkár ur érdemeit?

Hát tisztán a célból, megengedett dolog volt-e ama bizonyos valaki által, a kit a kiadás vádja terhelhet — kizárólag a Sándor József ur egyéni hírságának való hízélgés céljából az Emke hivatalosan őrzött okmányaihoz nyulni és azokat piacra vinni?

Az Emke direktoriuma, a vagy választmánya feljogosított-e valakit arra, hogy az Emke elzárta, tehát a nyilvánosságtól elvonat okmányait ily magán érdekek kiszolgáltatásá a nyilvánosság egyik organumának?

Mi megvagyunk arról győződve, hogy sem a direktorium, sem az Emke erre senkit fel nem jogosítottak. Azok az okmányok tehát tiltott és meg nem engedett módon kerültek ki az Emke záros szekrényéből, tehát a legrutább visszaélés esetével állunk

szemben a melynek tettsége ellen a megtorlás minden eszközeigénybe veendő.

Felhívjuk erre a példátlan visszaélésre első sorban a direktorium figyelmét, s elvárjuk, hogy sürgősen és a legszigorubb vizsgálatot indítsa meg a tettes kipuhatolása iránt, s egyben lépéseket tegyen a megtorló intézkedések foganatba vétele iránt is.

A krétai háború.

Anarkia a szigeten.

Kréta szigetén valóságos anarkia uralkodik és a sziget minden részében folyik a harc.

Vasárnap négyezer török kivonult Kandiából és át akarta törni a város körül levő magaslatokon táborozó fölkélok sorát. A fölkélok visszaverték és a városkapukig üldözték őket. Az idegen csapatok parancsnokai fölszólították a fölkélok vezérát, egy görög száradost, hogy ne merjen a város ellen támadást intézni. Erre a fölkélokvezér azt válaszolta, hogy csak Vassos ezrednek engedelmeskedik. Az idegen hajók vasárnap bombázták a fölkéloknek Szikanária mellett álló második táborát.

Vassos ezredes szombatán reggel Szelinóba ment, hogy a fölkéloktól körülzárt városban levő török asszonyokat és gyermekeket oltalmába vegye. Az „Uberto” olasz hadihajó szintén odament, hogy Vassos eljárását megfigyelje. Kánea és Szuda-öböl között egy osztrák-magyar torpedó-hajó tartja fenn az érintkezést.

A város csöndes, az üzletek be vannak zárva. — Az utcáknak csak mintegy száz idegen keresztény, tengerész-katonának és egyes török őrszemek járkálnak. A konzulok a Kréta-szállóban tartózkodnak. Haleppa is egészen kihalt, csak Pinter osztrák-magyar konzul maradt ott tizenkét montenegrói oltalma alatt. Az egyik nyugati magaslaton ki vannak tűzve az összes nagyhatalmak lövegői, köztük a török is. A lobogók mögött kezdődik a fölkélok tábor.

Kandia város és környékének lakosságát az éhínség fenyegeti. A fölkélok Hierapetre város bombázására készülnek. Az idegen hajóknak sikerült pár ponton a mohamedánokat a keresztények kegyetlenkedéseitől meg-

menteni. A hol ez a part távolsága miatt nem volt lehetséges, ott a mohamedánok a keresztények bosszujának vannak kitéve, kiket a szigeten levő keresztény csapatok embertelenségekre batorítanak.

A sziget körülzárolását szigorúan keresztülviszik. Annak dacára azonban sikerült egy 300 önkéntesből álló csapatnak a sziget egyik kisebb keleti öblében kikötnie.

A nagyhatalmak hadihajói megengedték, hogy a fölkéloknek élelmet szállítsanak, de csak azzal a feltétellel, hogy Vassos nem intéz támadást a főváros ellen. A felkelők vezére kijelentette, hogy csak a Görögország által való annetsziót fogadja el és hogy a fölkélok minden más megoldás ellen utolsó csepp vérükig harcolni fognak. A fölkélok rálöttek a Kaiserin Augusztia két tengerész-tisztségjére, a kik a szudai öböl partján sétáltak; de golyóik nem találtak.

Tevfik pasa, az új katonai kormányzó Kaneába érkezett a meglátogatta a konzulokat.

Az aggodó diplomácia.

Berlin, március 1.

Bavartott körökben nem aggodnak a miatt, hogy a hatalmak között nem volna meg a teljes megegyezés, vagy nem maradna meg. A hatalmak egysége teljes, nemcsak a görög és török kormányhoz intézett jegyzékre nézve is. A csapatok visszavonásának határideje nézve különböző javaslatok kerültek: nyolcz, négy, öt végül hat napban akarták egyes hatalmak a határidőt megszabni, végül abban állapodtak meg, hogy a határidő kiszabását az athéni követekre bizzák.

A határidőre nézve, csapán az angol és olasz követ nem kapott utasítást kormányától. Arra nézve, hogy a porta a jegyzékekkel szemben milyen álláspontot fog helyezni, még nincsenek határozott jelentések. Ugyáltszik nincs kizárva az sem, hogy a szultán nem fog engedni egykönnyen, s ez esetben a kréti kérdés további fejlődésében elhatározó befolyással lehet az egész Balkán-félsziget jövőjére nézve.

Megnyugtató körülménynak tekintik azonban azt, hogy Ferencz József császár és király ma hosszabb időre elutazott Cap St. Martinba.

Gazdasági leigázás.

Érdekes adatokat olvasunk egy külföldi folyóiratban arra nézve, hogy Angor-

szág, mely több, mint száz év előtt elvesztette a maig Egyesült-Államokká fejlődött terület feletti a politikai fenhatóságot, — miként tartja gazdaságilag az államokat teljesen függésben. Ez a dolog érdekes reánk nézve, nem csupán azért, mert hiszen a földnek egy jókora darabjáról, arról az államszövetségről van szó, a melyet mi sokszor vetünk deáunknak, hanem azért is, mert körülbelül hasonló helyzetben vagyunk szomban Ausztriával.

Kétszázhusz millió font kamatot kap Angolország évenként a föld többi országtól; ez hatalmának tulajdonképpen kifejezője. Ez óriási összeg meghaladja azt a hadi kárpotlást, melyet Németország 1871-ben kifejezett. Az iskolában még mindig azt tanítják, hogy Anglia iparos állam, holott már kezd átmenni a kapitalista állam szerepébe. El fog jönni az idő, midőn a londoni city tőkéje az ő mindenféle kiterjedő karjaival, a külföldi ipart monopolizálni fogja és pedig a részvénytársaságok által, melyek kényszerítik Amerikát, Indiát, Ausztráliát, Dél-Afrikát, hogy az ő mezőgazdasági termékeit Angliának eladják azért, hogy a kölcsönvett tőke kamatait fedezni bírják. Később ugyanez fog történni a gyártmányokkal.

Érdekes e tekintetben az egyes országoknak viszonyát vizsgálai.

Kelet-India évenként 20 millió fontot fizet Londonnak. Ausztrália és Dél-Afrika 15 milliót, az egyesült-Államok évenként 50 millió fontot kötelesek fizetni, tehát többet, mint a mennyit adoz Angliának India, Ausztrália és Dél-Afrika egyttesen. Ennek a kamatnak megfelelő angol tőke van a Egyesült-Államokban elhelyezve s ez aztán nyilvánvalóvá teszi, hogy az Egyesült-Államok még ma is tulajdonképp brit provinciák. Az amerikai pénzpiacz a Londonitól függ s legutóbb, midőn Cleveland, ama bizonyos harcziás tizenet lepte meg a világot a venezuelai kérdésben, megértük azt, hogy az angolok az amerikai papirokat a piaczra dobva, azokat egyetlen nap alatt értéktükben körülbelül 1000 millió dollárral csökkentették. Az Egyesült-Államokban a harci kedv azonnal megszünt. Amerika azért, hogy az ő 50 millió font évi adóját kifizethesse, kénytelen volt ezüstpénzt, gyarmatárut, buzáját hajóra rakva, Európába hozni. Ezért természetesen pénz kár, mely azonban javarészen az angolok zsebébe vándorol. Nem is lehet remélni, hogy Amerika normális uton a magára vett terhektől megbirna szabadulni; ez csak akkor volna lehetséges, ha papirját vissza tudná vásárolni, a mennyiben azonban mérlegünk fölsőlegét kamat képében kénytelen Angliába küldeni, a főnti módozat nem látszik megvalósíthatónak, — éppen ellenkezőleg az Egyesült Államok évről-évre mélyebben merülnek az adósságokba, a farmer elszegényül, készpénzt hosszú időn át alig lát, ingó-ingatlan birtoka pedig többnyire zálogba van téve. Chicagóban és a keleti államokban a munkátlank már tömegekké verődnek össze.

Az európai bevándorlást igyekeznek megátolni és pedig oly eredménnyel, hogy 1893-ban a kivándorlás Egyesült-Államokból már nagyobb volt, mint a bevándorlás. Ha Amerika meg akar az ő adósságaitól me-

kot illetőleg. Valóságos egyezőséggel állunk tehát szemben, habár sietünk megjegyezni, hogy máskülönb a két párvialad előzménye, oka, célja, lefolyása, kimenetele egészen különbözik egymástól, csak éppen ez a kis jelenet egyezik. Már a sziget helye különbséget mutat föl. Nálunk a Duna szigetről van szó, a sziget tehát folyóvízből emelkedik ki. Gottfriednél a tenger hullámai ömlik körül a kis száraz földet:

Ein kleine insel in dem mere,
Dem stade so nahe, und dem here,
Das man da wol bereits sach
Swas in der insele geschach.

Vagyis a tenger partjához közel állt a sziget, úgy hogy a parttól mindent jól lehetett látni, a mi a szigeten történik. Ez ismét egyezik a mi mondánkkal, hol szintén lehet látni, a mi a szigeten végbemegy. Még a párvialadra vonatkozólag megjegyezni, hogy Toldi Miklós is, mint Tristán Iszenhez hasonlít a viadal előtt. Ennek a két utóbbi körülménynek azonban nagyobb fontosságot tulajdonítani nem lehet.

Es most itt állunk a kérdések kérdése előtt: miképpen jutott be ez a jelenet a magyar mondába? Illosvai irta-e ki Gottfriedből, vagy maga a monda jött át és honosult meg a magyar népköltészetben?

Legegyszerűbb megoldása a kérdésnek az, hogy Illosvai, a ki litteratús ember volt, valahol olvasta Gottfried Tristánját, s mert Gottfriednél is előfordul egy olyan, szigeten végbement párvialad, mint a minőt Toldi Miklós is tulajdonítottak, az élenkibítés kedvéért ő is odatette ezt a szép, csolnak jelenetet.

Azonban ez a föltevés egészen lehetetlen. Mert igaz ugyan, hogy ama kor iróinál általában nagyon sajátos foglalkozás uralkodott az írói tulajdon jogáról, úgy hogy minden lelkiismeret furdalás nélkül vették át régi

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1897 március 3.

A „Toldi” csolnak-jelenete.

Irt.: Rass Károly.

Szilády Áron kutatásai után a Toldi mondának idegen eredetéről nem beszélhetünk. Itt termett az a magyar földön, mint a hogyan magyar vér lüktetett Toldi Miklós ereiben, magyarszív dobogott széles nagy mellében. Ott daloltak róla először a magyar alföldön, a hol bölcsője ringott, s a hol sirhantját is „olborította új havával az ég.”

Azután, hogy Arany csodás szépségű Toldija általános tetszést aratott és lelkesedést szült, ismét fölébredt a figyelem és érdeklődés a Toldi monda iránt s természetesen akadtak, a kik kételkedtek magyar voltában. Hogyisne kételkedtek volna, mikor Arany János Illosvai után irta meg remekművét, s ugyan ki hitt volna Illosvainak, a XVI. század goromba verselőjének? Már akkor csak inkább lehet hinni Greguss Ágostonnak és Heinrich Gáspárnak, a kik a messze nyugaton megtalálták a regélőt, s a távol idegenben rákadtak a dalra, melynek csak tört hullámai jutottak át hozzánk. Szinte természetesen az, a mit mondanak. Hiszen mi szegény magyarok századok óta csak azt szedgetjük föl, a mit a nyugat eldob, művészetünk mind csak visszfénye a nyugat csillagának. Semmi egyéb, csak visszfény. Mint a hogyan a csizolt fémalap visszaadja a csilámló fénysugarakat, de önmagának nincs ragyogása.

Aztán mégis megtörtént az a különös, de egyszerű historia, hogy a beható kutatás igazat adott a goromba verselőnek a finom tudosokkal szemben. — Valóban a mit Gro-

guss és Heinrich felhoz, egyfelől a Gamelyu, illetve a Kürzibold, másfelől a Toldi monda között, mint egyezőségeket, azok még csak nem is hasonlóságok, és csodálkozunk Heinrich Gusztávon, a ki egészen jó tanácsokat ad Gregussnak a mondák összehasonlítására nézve, s ő maga az első, a ki ez utasításokat nem követi. Greguss u. is a Gamelyu és Toldi monda egyik hasonlóságának tartotta ezt a vonást: Gamelyu megmenti alyó bátyját egy oroszántól, — Toldi megfékez egy bikát. Heinrich erre megróttá Gregust, mert a hőnek egy-egy vadállattal való viadalából nem szabad két monda egyezőségére következtetni.

Es ugyanezen Heinrich a Kürzibold és Toldi Miklós viszontagságos élete közt egyező vonásképen említi föl ezt a jelenetet: Kürzibold megmenti a királyt egy olyan oroszántól, a mely kitört a ketreczéből — Toldi Miklós pedig nem menti meg ugyan a királyt, nem is áll oroszánl szemben, de megfékez egy bikát, mely Illosvai állítása szerint igen dühös lehetett.

Valóban nem lehet előttünk fontosabb valami, mint követni Heinrich tanácsát, de nem úgy, mint ő — s legezelszerűbb, ha többé alvó oroszánok és féktelen bikák közt párhuzamot nem vonunk, s egyáltalán csekélységekkel idegen mondák rokonságára nem következtetünk.

Van a világirodalomban egy más monda, mondjuk, hogy egy eposz, mely ugyan nem hasonlít a Toldi mondához, de van egy jelenete, mely megrvan a mi Toldi mondánkban is, s e két jelenet egyezősége határozottan kétségbevonhatatlanabb, mint Gamelyu és Kürzibold minden vetekedése hős Toldi Miklóssal. Ez a hely Gottfried v. Strassburg Trisztán és Izoldájában van, még pedig azon jelenetben, a hol Trisztán és Morold párvialadra meennek a szigetre, s a mely jelenet egészen részletesen egyezik Illosvai és

Arany Toldijának ugynevezett csolnak jelenetével. Ide igrtatom egymás mellé mind a hármat, hogy az egyezőség annál feltűnőbb legyen.

Gdttfriednél eredeti ó-német nyelven így hangzik:

Vnd als er oz ze stade gestiz,
Sin schifflein ey vliezen liz,
Vnd saz of sin oz iesa.
No was soch Morolt iesa da:
„Sage an, sprach er, was lolet daz?
Dorch welhen list vnd omba waz
Hasto daz schif lazen gan?“
„Daz han ich ont daz getan:
Hie ist ein schif, ond zwene man,
Vnd enist soch da kein zwivel an:
(Belibent die niht beide hie),
Das aber binamen iz einer ie
Of diessem werde tot beliget.
So hat soch jener, der do gesiget
An diessem einen genoc,
Daz dich da her ze werde troc.“

6800.—6815. sorig.

Érthetőbb alakban, a Simrock fordítása szerint, így néz ki:

Und als er ans gestade sties,
Der held sein schifflein fliesen liess,
Und schwang sich auf sein ross gewandt,
Gleich ritt auch Morold an den strand.
„Was soll das heissen, thu mir kund“,
Sprach Morold, „und aus welchem grund
Hast du das schifflein lassen gehn?“
Hier ist ein schiff; und sind zsolimann,
Er sprach: „Das ist darum geschehen:
Und ist kein zweifel an dem daran,
Bleiben wir nicht beide hier,
Dass einer doch, ich oder ihr,
Auf diessem werde bald erliegt:
So hat der andre dann, der siegt,
Wohl an dem einen schiff genug,
Das dich zu diessem werde trug.“

Illosvainál:

nekülni, ahhoz még egy állami bankrot sem elégséges, a mennyiben itt magánvagyonról is van szó. Ez csak úgy volna lehető, hogy ha az állami szocializmusra térnénk át, ezt azonban javasolni még a legtulzabbak is alig merik.

A gyarmatok önkormányzati jogai az angol politikában meglehetősen másdrangú szerepet játszanak. Anglia e tekintetben nagyon bőkezű, annyira, hogy az Egyesült-Államok e tekintetben Canada és Ausztrália feletti csakis egy fokkal állanak. A Hudson River torkolata és az „Arany kapu” között nem leng ugyan az angol lobogó, de azért az angol tőke hatalma működik jóformán minden gyarmatban, minden vállalatban. Dacára a politikai változásoknak, az Egyesült-Államoké ma is az a kizsákmányolási terület, mint a XV. században. Politikailag függetlenek ugyan, gazdaságilag azonban nem és nemcsak a kult és a jelenek közössége köti őket Angliához, hanem a jog is, mely a Michigan tó és Hudson partjain lényegében ugyanaz, mint a Themse mellett.

Ezek után térjünk át a magunk dolga és vizsgáljuk, vajon az a politikailag független Magyarország, a melyről annyi szó van, gazdaságilag mily fokig függ Ausztriától. Az adatok összeállítását, melyet az államadósságok tekintetében a mi pénzügyi minisztériumunk végzett, azt mutatja, hogy külföldön elhelyezett állami kötelemzényeinkből, mintegy 600 millió forintnyi van osztrák kezében. Zálogleveleket, elsőbbségeket és községi kölcsönöket mintegy 800 millió ft. erejéig adottunk el osztrákoknak. Ez-rután évenként mintegy 70 millió forint kell Ausztriának fizetnünk. Ez a kép tétel, mely már 1400 millió forint tesz ki, még éppen nem minden. Hiszen gyáraink, bankjaink és iparvállataink nagy részében osztrák tőke van befektetve, osztrák kéz nyírja a kaupt és szedi a tejszót. A mi azt mondja és bizonyítja, hogy éppen nem szűntünk meg osztrák provincia lenni, sőt gazdaságilag sokkal erősebben függünk, mint valaha. Ez a függés napról-napra erősül, mert napról-napra mélyebben merülünk az eladósulás örvényébe. Vajon ily módon osztrák hitelezők kezébe kerülve, lehetetlenek tartjuk-e, hogy a gazdaságilag fokozódó függés, politikai függetlenségünkbe kerülhet? És ha igen, miért nem dolgozunk elene?

A gyulafehérvári érsek.

Annak idején politikai körökben nem kis feltűnést keltett Mihályi Viktor balázsfalvi gör. kath. érseknek egy levele a főrendiház elnökéhez, melyben az ő állásával kapcsolatos czinuzás hibáit kéri megkorrigálni. Az volt ugyanis elterjedve, hogy a főrendi elnöke maga tett direkt intézkedést a czinuzás helyesbítése iránt, a mi közjogellenes dolog lett volna.

Az elnök azonban az átiratot már akkor a főrendiház igazoló bizottsága elé terjesztette, mely hétfőn délelőtt Szapáry Géza gróf elnöke alatt ülést tartott, a melyen elintézését nyert Mihályi Viktor gör. katholikus érseknek kérvénye; Mihályi érsek ugyanis kifogást emelt az ellen, hogy a főrendi hivatalos jegyzékében Román Miron görög-keleti érsek neve elé a „gyulafehérvári” jelző van téve, holott ez csak őt illeti meg, lévén ő gyulafehérvári és fogarasi görög-katholikus érsek, Balázsfalva székhelyével.

Ezt a tévedést ismertetve a mai ülésen Mihályi, mire Román Miron kijelentette, — hogyva törvény szerint nem illet őt meg ez a helyjelző; ennek következtében elhatározta

a bizottság, hogy annak elbírását és a jegyzékben való helyreigazítását fogja a főrendiháznak javasolni.

Most alkalomszerűnek tartjuk megjegyezni, hogy hibás az a feltevés, mit egyes lapok hangoztattak, mintha Román Miron az erdélyi románok metropolitája volna és így nemzetiségi partikularizmusa is alap lehetne, mert Román Miron csak az erdélyi görög-keleti főegyházmegyének érseke.

Románok pedig vannak igen sokan görög kath. is, nemcsak keleten, tehát Román Miron metropolitát semmiképpen sem lehetne „az erdélyi románok metropolitá”-jának megtenni.

A hódmezővásárhelyi mérgek keverék.

Szeged márcz. 2.

A szegedi törvényszék fenyítő osztályának vezetője, Konradshaim Oszkár báró, tegnap délelőtt, a hó 16-ra tüzte ki a hódmezővásárhelyi mérgek keverék büntvények végtagyálását. Minthogy a monstruózus bűnper tárgyalását több mint 200 tanu kihallgatását teszi szükségessé, a nyilvános végtagyálást Hódmezővásárhelyen a városbába gyűléstermében tartják meg. Az elnöki tisztet a szegedi kir. törvényszék elnöke: Munkó Sándor kuriai bíró fogja betölteni. Előadó bíró Ozukor Ignác dr., szavazóbíró Dazica Elemér lesz. A vádhatós got Dobák Béla kir. főügyész helyettes fogja képviselni, a védelmet a hódmezővásárhelyi ügyvédi kar 7 kirendelt tagja fogja ellátni.

E század egyik legborzalmasabb bűnpörében fog törvenyt látni a Hódmezővásárhelyre kirendelt szegedi törvényszék. 5 nő és 2 férfi került a vádlottak padjára; apa, anya, testvér- és hitves gyilkosok, kik hónapokon, esztendőknél át szőtték a tervet, hogy miként olták ki öveik életét gyilkoló mérgekkel, bűntelenné, anyagi előnyökért. Mindegyik eset egy kész rémregény, elképzelhetetlen borzalmasságokkal teltve. Az áldozatok kínoktól gyötörve pusztulnak el, s enyhülést remélve, mohón szedik, sőt sürgetik a mérgekkel elcsérelt orvosságot.

Mert az orvos minden egyes esetben jelen van, s a hivatalos formások szigorúan betartatnak. Az orvosi tudomány a gyilkos koncepczió alapját képezte, mely nélkül csak kontármunkát tudtak volna végezni.

Hogy az emberi szörnyetegek a szövetkezete a szociális bajokkal küzdő nagy alföldi városban megalakulhasson, s a Borgiák bűneinek, századunk utolsó éveiben, olyan buja talajt szerezzen: szervező értelmi erőre volt szüksége. Jäger Mari nélkül a mérgek keverék az első gyilkos kísérlet után csuf kudarcot vallottak volna. Ő volt a központ, ő keverte a mérget, ő osztotta a halált, ő tette jövedelmévé. Ő árulta az örökösödési pert, mint a hogy Macchiavelli idejében a családtagok elemésztésére használt mérget nevezték.

Jäger Mari.

Vagyis teljes néven: Övegy Aracsi Sándorné született Szalai Jäger Mari Hódmezővásárhelyen született, s 62 éves kora mellett erős szívós természetű asszony. A bűn levégője alig hagyott nyomokat kövér, puffadt arcán, melyből apró szürke szemek különös élénkséggel tekintenek elő. A zárt ajkai, a szögletekre tagolt vonások kegyetlen energiát sugalltatnak ebben a besztialis asszonyban, ki bizcigő járásával, félelmesen alatoson arcok kifejezésével kész mintája a középkori paraszt-boszorkánynak.

Több mint 40 év óta foglalkozik a bá-

basággal. Hódmezővásárhelyen háromféle bábát különböztet meg a nép: hitves bábának az oklevelet mondják, német bábának az oltat, a ki tanult, de diplomát nem nyert, s czedulák bábának azokat a közönséges parasztasszonyokat, kiknek esetről esetre egy czedulával engedélyezik a szülésnél való segélyt.

Jäger Mari valamikor híres német bábának mondották Hódmezővásárhelyen s uri családok is igénybe vették a segédkezését. De ő ezzel nem érte be. Rájött, hogy a halál előmozdítása sokkal gyümölcsözőbb, mint a szülés. A kuruzslást, a mérgekkel való bábást még annyitól tanulta, ki szintén bábasszony volt.

A hódmezővásárhelyi temető örök titka marad, hogy Jäger Mari 40 éves pályája alatt a sötét bűnök révén hány áldozat került idő előtt a föld alá. A vizsgálati aktákból csak az derült ki, hogy Jäger Mari ellen ismételt történetek feljelentések abortusok előidézésért s egy alkalommal 3 esztendői börtönt szenvedett.

Ekkor eszelte ki Jäger Mari a gyakorlatilag azt a végzetesen bevált mérgezési rendszert, mely egyaránt figyelembe vette a társadalmi viszonyokat, az egészségügyi törvényeket s a mérgek pathológiái hatásait.

Jäger Mari így okoskodott: Hódmezővásárhelyen 21 temetkezési társulat van, mely a tagok elhalálozásakor kisebb-nagyobb összegeket fizet az elhunyt családtagjainak. Ha tehát valakit, családtagot vagy idegent a társulatok közül 10-12 bírságnak, annak halála 5-600 forint jövedelméig igen csekély ellenérték mellett. Mindössze tehát arról kell gondoskodniuk történnie, hogy az illető meghaljon, s halála gyanú ne ébredessen.

Enek okáért Jäger Mari szigorúan utasította klienseit, hogy a mennyire lehet, várják meg, míg az illető családtag magától megbetegszik, hívassanak orvost, irattassanak vele gyógyszert, s adják be a gyógyszer helyett a mérget az általa meghatározott adagokban.

A vizsgálat kiderítette, hogy Jäger Mari nagyon olcsón szállította a mérget, 5-6 forint mindenkori készen volt egy emberélet kioltásáért.

A sánta bába háromféle mérget tartott rakatában. Volt belladonna (nővénymérge), szerekscikája (kétser klorozott higany, melyből az Alföldön szépítő szereket készítenek) s mely a sebeszében, mint fontos dezinficiáló szer használatos), s légykőve, mely arzénikumot tartalmaz.

Hosszu alapos megfontolás után Jäger Mari az utóbbit, a légykővet itélte legalkalmasabbnak az áldozatok elemésztésére. Embereknek próbálta ki hatását s így nem lehetett kétsége a felől, hogy feltétlenül biztos szer, mely porrá törve egyformán adagolható kanalas orvossággént, a mikor tiszta tejszind vizet ad, levszben, derejében és főzelékben.

Brassai Sámuel

tanárrá beiktatása 1837. márcz. 2-án.

Ma éppen 60 esztendője, az unitárius főiskola ifjusága forradalomra készít. A jogások és filozófusok lóttak, futottak, gyűjtöttek a kanóközöket. Ma tiz lesz! Ma világunk olyan világgal, a melynek fénye át fog sütni az idők sötét homályán és bevilágít a titkos jövőbe.

Egy erős, izmos jurista egyik tanterembe rajtözve élesíti torkát, próbálgatja dörgedelmes hangját.

Midőn az este homály az utcákat bevonta, az iskola falai között teljes üresség

volt. Az ifjak mindannyian talpon állanak a város utcáin, hogy végrehajtsák az összeesküvés nagy munkáját.

A legelzártabb utcát, a belfarkas utcát választották ki. Ott a Bethlen-bástya közelében, hol most a papilak van, az udvar belső oldalán egy kis lakás volt. Ennek az udvarára gyűlt össze a diákok serege. Itt kereste, itt akarta felavatni hadvezérét.

A fiúkák étek, az ifjuság gyönyörű költető harmóniás éneke* elhangzott. Az ifjuság éljenzett, de az udvari lakásban mély csend volt s még mélyebb sötétség lett.

Az egyetlen szél fagygyu gyertya elaludt, de az ifjuság nem tágitott. A szónok Filep István rá kezdett falakat rengető szónoklatára és az ifjuság éljenzett, énekel.

Egy szer, végül a törpe ajtó megnyílt, egy magas ember megjelent, szolt: „jól éjlenek”, és azzal a válasznak vége volt, de a lázadásnak is.

Az ünnepelt Brassai Sámuel gyertyája újból meggyúlt, az ifjuság szíve az örömtől lánggal égett, s az a láng azóta nemzedékről nemzedékre terjedt és mutatta az irányt a haladás, a győzelem mezeje felé.

És mi most, a kik tisztelettel és áhítattal hajlunk meg a nyitabb utcában (b-monor) a törpe ajtón belül, magas karszékében ülő 60 éves öreg tanár előtt csodálkozva kérdezzük: honnan tudta az az ifjuság mi rejlik Brassaiában, hiszen még talán meg sem kezdte volt a tanítást.

Az a tündetés a nemes ifjú ösztön megnyilatkozása volt. Ez a szellem hatalma a szellemek felett.

Ugy látszik, hogy a körülmények, meg az emberek is kedveztek az ifjuság ösztönének.

Már csaknem egy esztendője járta a hir az ifjak között, hogy Brassait „a liberalisok” meg akarják választani tanárnak, de „a conservatívok” ellenzik. Az ifjuság akkor is mint mindig a liberalisokhoz hajlott.

Valóságos kortekedést vittek véghez Brassai mellett. Minden követ megmozgattak, és a választás fényes eredménnyel sikerült. A nagy többség az unitárius egyházi tanácsban Brassai mellett szavazott, a kisebbség jónak látta mellőzni az ellenpróbát.

Midőn Brassait az unitáriusok megválasztották, az idegenek is örvendettek, hogy a „Vasárnapi Ujság” szerkesztőjét ilyen szerencse érte.

Brassait ellenfelei azzal vádolták, hogy „Ex omnibus aliquid, ex toto nihil.” Mindenből tud valamit, de az egészről semmit. Nehéz dolog is volt vele tisztába jóni akkor is mint most.

Már irt egy fűvész könyvet, tehát jó, botanikus lehet, már nagy port vert fel azzal a merész ségével, hogy a híres história tanár Szilágyi Ferencz „Klóját” megkritizálta; már régen feltűnt filozófiai értekezéseivel; már régóta tanít zenét és nyelveket, de hogy még is éppen történelmi tanára legyen, azt kevesen gondolták. Annál többen voltak kíváncsiak a széköfoglaló történelmi értekezésre és mi történt? Brassai oly remek értekezést tartott, az időszakok és nemzetkarakterek befolyásáról a história írására, melylyel bámulatba ejtette még barátait is.

Ezen tudós beszéd el nem fogult he-

lyes ítélettel összekapcsolt széles olvasottságot bizonyított, s azt a minden rangú és különböző vallású számos hallgatók köztetszese követte. Az ifjuság ujjongva fogadta, a maga diadalának tartotta, s kivehetné rossz néven tőlük, hogy az akkori sanayar fegyelmétől nem félve fáklás énekekkel tisztelték meg Brassai Sámuel, a leendő tanárt.

A Brassai tanítványai közül sokakat ismertem és mindenikről ugyanazt a véleményét hallottam. Senkinek, avagy nagyon is kevés tanítónak adatott az, a mi Brassainak, hogy kevés szóval annyit és oly világosan el tudjon mondani, mint ő.

Egy rövid széköfoglalóban megtudja mondani azt is, hogy a történelem hol és mikor kezdődik, azt is, hogy az ismert népek történelmét mi jellemezte. „A história a népek és nemzetek nyilvános életének képe. A népek élte ekkor kezd fejlődni, midőn egyesek, egy társasági rendszerben, egy statusban, egy hazában egyesülnek”.

Egy pár hét alatt egyik jeles tanítványát — maga a tanítvány (Kóváry László) mondja — bevezette a francia nyelv titkaiba. Egy ifjú nótanítványát a philosophia titkaiban annyira járatosá tudta tenni, hogy az Spinóza bölcsészétől ő merre venni és sikerrel megküzdött egyik könyvével. A mathesis tanárságra senki sem tudott úgy előkészíteni egy ifjút, mint Brassai. Ezt egyik egyetemi tanár, ki tanítványja volt (dr. V. Gy.) így fejti meg: „előadásait világossá és kritikai irány jellemezte, mint általában egész tudományos működését”.

Tanítványait sohasem szigorral fejelemte, hanem jó indulattal és szeretettel. Ennek köszönhetette az intézet, melynek tanára lett, hogy abban a szellem teljesen megváltozott egy pár év alatt.

Egyik külső tanítványa azt mondja: Brassai S. üzenetlen tanári jelleme, minden jóra és szépre képes befeláldozásig kész humanus érzéke rövid idő alatt nemes erkölcsi győzelmet biztosított számára.

Brassai fellépésével az iskolai viszony tanár és tanuló között a háborúból fénykorra változott. Az a hideg tekintély, mely a régieket környezte, verőfényes színt öltött, a családasság rokonszere megalkotta, az ipse, domine, kend, frater megszólítások helyett, „barátom, öcsém, fiam” édes hangzású megszólítások a régiek fájó sebeket behegyesztettek s az ifjú keblét a belső bizalmasság meleg érzetével betöltve, felbátorították, úgy, hogy ő nemcsak a tudós világával vezette az ifjút, hanem a szív melegével éltette, ápolta, és felbátorította. (Györgyösy István).

Lám, csakugyan a Brassai keblében volt az a szikra, a mely az unitárius ifjuság kezében a fáklát most 60 éve meggyújtotta.

Boros György.

Farsang.

Főurak hushagyo keddje. Hagyományos farsangi mulatságukat tegnap kezdték meg az erdélyi részi főurak a kolozsvári „Nemzeti Kaszinó”-ban. A kaszinó lépcsőháza délszaki növényekkel volt ékítve. A teremben mindent csillogó fény dominált. A mulatozók arca a

és egykoru íróktól a tárgyat, teljes szabadsággal alakították át, toldották, foldották; egy-egy szebb részt kiirtak szórul-szóra, s adták ki mint saját munkájukat, — csak hogy mind-az épen az igazságra való törekvés kedvéért történt.

Az írók azzal akarták szavahihetőségüket megerősíteni, hogy nemcsak történelmi tények elbeszélésénél, hanem novellák s más ehhez hasonlóknak is hivatkoznak a forrásra, mint egy bizonyoságképpen: elhihetitek, mert már előttem megírta és és az a becsült ember. Ott van pl. a XIII. században maga Gottfried, a ki elmondja, hogy Tristán és Isolde históriáját már sokan megírták előtte, de egyik sem helyesen, csak az egy Thomas, a ki ennél fogva követni fog az elbeszélés folyamán. A Gesta Romanorum általános kedveltségnek örvendett minden nemzet íróinál, s egész locus communis vált azok előtt a kik értették az írás nehéz mesterségét. Annál erősebb ez az igazságra való törekvés a történelmi események leírásánál, a mely téren a XVI. században elt írókat rendkívül józan- ság jellemzi.

(Folyt. köv.)

Megtalálta.

Angol regény. —

A „GILLIAN” szerzőjétől.

Fordította: Amica.

IV.

(Folytatás)

(13)

Nem kívánod az okát, hogy miért? Én nem mondanám azt meg mindenkinek, s való hogy úgy érzem, ámbár még tegnap idegenek voltunk, hogy ma nem vagyunk idegenek, folytatja a leány a meghatottság rezgésével tiszta hangjában. Te olyan jó voltál hozzám, hogy már is inkább érzem maga-

mat otthon veled és nálad, mint a hogy a nagyzenénél éreztem, és szeretnék rajta segíteni.

— Édes, én bizonyos vagyok abban, hogy te segítesz ha tudsz, válaszolá Helén nyájasan, de egy kis meglepetéssel.

Mily komolyan látszott venni Dóra ezt a dolgot, gondola Helén, mily fényesek és áthatóak lóttek a szemek, a mint az ő arczán nyugodtak; éannyira, hogy még a csendes vért praktikus Helénen is különös remegést idéztek elő.

Dóra habozott; és aztán azt mondta. Helén, hiszel te — olvastál, vagy hallottál valamit arról az új tudományról, a mint „hypnotizmusnak” neveznek? kérdé.

— Hallottam valamit, de nem sokat. A napokban olvastam egy közleményt valamelyik hírlapban a Doktor Charcot csudálatos kísérleteiről a „Salpétriérben”, nagyon érdekesnek találtam. Én azt hiszem, hogy ez csak a régi Mesmerismus új néven nevezze.

— Hiszel benne?

— Egy bizonyos határig kénytelen az ember hinni. Én azt gondolom, hogy németek fogékonyabbak arra, mint mások. Én azt képzelem, hogy a bonyolult elfogadására nagyon ideges vagy hisztikus egyének a legjobban alkalmasabb eszközök — válaszolá Helén az ő nyugodt hangján.

Dóra nevetett.

— Helén, te nem volnál jó Mélium! A te eszed sokkal hidegebb és józanabb, és az akaratod sokkal erősebb, mint, hogy egy más egyén akaratának a befolyása meg tudná azt hódítani; de azt képzelem, hogy a kuzinod, és Dóra nevetett és ismét Helénre nézett, másforma véralakú és nagyon könnyen befolyásolható. Én Doktor Raymond azért nevezett engemet „boszorkánynak”, mert egy bizonyos adag Mesmeri vagy hypnotizáló erővel bírok.

— Dóra, igazán?

— Oh igen, ez szent igaz! De azért nem kell úgy elémülnöd.

— Ugy értem, hogy te Mesmeri hatalommal bírsz, és az embereket hypnotikus álomba tudod ejteni? kérdé Helén élénken.

— Oh, azt már nem tudom; de tudok befolyást gyakorolni az emberekre, azaz némely emberekkel válaszolá Dóra komolyan.

De nem csinálom nagyon gyakran, mert Doktor Raymond azt mondja, hogy ez veszedelmes adomány és azon kívül nagyon igező és ha szabad folyást engednek neki igen könnyen komoly bajba jöhetnek; de koronként megengednem magamnak csupa mulatságból. Mikor a kuzinaink bosszantottak, azzal bosszultam meg magamat, hogy akaratom ereje által olyasmit mondtattam velük, a mit mondani vagy megtenni rendes állapotban még csak nem is álmodtak volna soha, és Dóra gonoszán nevetett, de tudod, nem csináltattam velük semmi rosszat. Doktor Raymondot is gyakran próbáltam befolyásolni, de soha sem sikerült. Ő sokkal erősebb akaratú volt, és Helén, én azt gondolom, hogy a te akaratoddal sem bírnak; de a kuzin-dra vonatkozólag nem vagyok oly bizonyos.

Igazad van. Ralf nem erős lelki férfi; ő szenvedélyes és impu-sív, tehát azt gondolom, hogy ideges véralakú.

— Annál jobb; annál fogékonyabb lesz a befolyásomra. Helén és Dóra nevető arccal nézett Helénre, mondd meg nekem nagyon megbotránkozom, ha látod, hogy a kuzinod-al foglalkozom? Nem fogsz kaczernak vagy lehanak gondolni; el fogod hinni, hogy egyedül a te érdekédből tesszem azt és nem valami önző indokból?

— Minden bizonynyal édesem! Járj utána és boldogítsd a mennyit neked teszsz; inkább te, mint én és Helén nevetett

és a vállait vonogatta. Egy kissé csudálkozni látott midőn azt tette utána. De én nem értem egészen, hogy mi a terved?

— Nem értem? Jó, hát megmondom. Helén, te nem bízol benne; te azt hiszed, hogy ő többet tud az elveszett jegyzékről, mint a mennyit básmely, — nem de?

— Elek, hogy úgy van, — válaszolá Helén.

— Jól van. Tehát a mit ő tud, — ha ugyan tud valamit, — hiszelgem megamnak, hogy azt kiveszem belőle, — mondá Dóra határozott hangon, — de nem régen. Előbb tanulmányoznom kell ötöt egy kissé és megérteni a jellemét és jól a befolyásom alá vonni, mielőtt a nagy feladatomat megteszem. Voh'se' félj édes Helén, mert ha a várt eredménnyel működöm és ő tud valamit, azt én bizonyosan megtudom tőle!

— Dóra, én félni kezdek tőled! — mondá Helén nevetve. Ha elgondolom, hogy egy kis boszorkányt — egy valóságos tizenkilencedik századbeli boszorkányt hoztam az én ártatlan háztartásomba! Madame, légi utatad seprinyelen szoktad tenni? Tegnap egy jó erőset láttam a kamarában azt használhatod.

— Ah neved, neved; de várj egy kicsit, — válaszolá Dóra a fejét felvetve.

Aztán elfordította a tenger felől a szemét és a régi szürke házra nézett, a mint az a holdvilág árnyában uszva állott.

— A repények mily tömörtlen veszi körül az ablakokat! Vajon az első gyökereket ki ültette és hány évvel ezeltől? — mondá álmodozó hangon. Merem állítani, hogy századok teltek el azóta!

— Oh, igen — az a ház nagyon régi! A Wycherly család lakott itten; családjuk származását egész a Rózsák házaiáig tudják visszavinni, — válaszolá Helén nyugodtan.

— Kihalt a család?

— Nem, van egy képviselőjük, Wycherly Alan. Atyám ő tőle vette ezt a házat, a Hercezt gyenge rózsaír futottat el, a mint az A an nevét kimondta. Azt hiszem, hogy ő külföldön van valahol.

— Ösmerted?

— Igen, ösmertem. Dóra, nézd a hold mily szépen világítja az északi szárnyat; nézd, hogy megérintette a repény leveleit! És mily különös ünnepélyességet adott a régi bastyának! Azt hiszem, hogy mintán te magad is boszorkány vagy, nem félsz a kísértetektől?

— Nem én egy cseppet sem. Miért kérded? — Tartasz olyan portékákat a házadnál?

— A cselédek azt mondják, hogy az északi szárnyban kísértetek járnak. Azt a szárnyat soha sem használjuk; de ők azt állítják, hogy éjjelként néha ott kísértetek és világosságot látnak. Én magam is és a Helén arca ismét elkomorlyodott, az atyám halálának az éjszakáján világosságot láttam ottan, vagy képzeltem, hogy láttam. Mondtam Ralfnak, de ő csak kinevetett.

— Ő gyakran jön ide?

— Ki, Ralf? Igen édesem, sokkal gyakrabban, mint a hogy én ohajtom. Ha koronként egy kis czélszerű rendreutasítást nem kapna tőlem, mindig itt volna.

— De Helén, most hagyj békét neki; sőt nagyon udvariassnak és barátságosnak kell lenni hozzá, és hived meg, hogy jöjjön gyakrabban; és ne botránkozz meg ha látod, hogy én járok utána, és néha, hagyj egyedül bennünket; a többi eligazítom én.

És Dóra, a ki egy egészen a kedveszertint való feladatot látott maga előtt, sokat jelentőleg mosolygott és rázta a fejét.

(Folytatása következik.)

Jókedvűt sugárzott. Pongrácz Laji muzsikált. A mulatság este 8 óra után kezdődött. Tizenegy órakor volt a tánc kezdete. Éjfélkor szolgáltak fel a vacsorát. Vacsora után tovább folyt a tánc és a mulatság tartott egész a délelőttiig. Este folytatódik a hamvazó-szerdai mulatság, mely 1/7 órakor ebéddel fog kezdődni és tánczál folytatódni.

A mulatságon résztvettek a főúri hölgyek közül a következők:

Br. Bánffy Ernőné, br. Bánffy Jánosné, Földváry Lászlóné, Horváth Gáborné leányaival, br. Horváth Kálmáné, br. Jósika baronesse, gr. László Istvánné, gr. Mikes Rózália, Sigmund Dezsőné leányaival, Béli Tivadorné leányaival, gr. Wass Béláné leányaival, báró Wesselényi Miklósné, br. Wesselényi Béláné leányaival, Zeyk Dánielné leányaival, gr. Vay Ábráhamné leányaival, báró Bánffy Zoltánné leányaival.

A főúrak közül a következők voltak jelen:

Br. Bánffy Ernő, br. Bánffy János, Béli László, Betegh Sándor, gróf Bethlen Ödön, Csaba Zoltán, Földváry László, gróf Haller József, Jósika Gábor, gr. László István, Sigmund Elek, Sigmund Andor, gr. Spannochi Leó, gr. Teleki Ferenc, gr. Teleki Arthur, gr. Wass Béla, id. br. Wesselényi Miklós, ifj. br. Wesselényi Miklós, br. Wesselényi Ferenc, br. Wesselényi Béla, br. Wildburg Aladár, Zeyk Albert, Zeyk Géza, Zeyk József huszárhadnagy, Horty Szabolcs, Horty Jenő, gróf Benyovszky Rudolf, gróf Draskovits Iván, br. Aczél Elemer, Rohonczy Lőrincz, Montbach Jenő.

Fényes estélyt adott gróf Vay Ábráhamné február hó 28-án este a New-York szálloda emeleti díszteremben. Az estélyen megjelent Kolozsvár arisztokráciája teljes számban és még a reggeli 8 óra kitűnő hangulatban találta az illusztris társaságot, mely a szíves háziasszony kitűnő vendéglátását derült hangulattal jutalmazta. Jelen voltak:

Gróf Bethlen Gézá, gr. Bethlen Zsófia, Béli Tivadorné, Béli Elize, Br. Bánffy Ernőné, Br. Bánffy Jánosné, Br. Feilitz Arthurné, br. Jósika Valéria, br. Jósika Biata, gr. László Istvánné, Teleki S. né, br. Wesselényi Béláné, br. Horváth Gáborné, Horváth Ildi, br. Horváth Kálmáné, br. Horváth Hortense, Horváth Katalin, Horváth Esther, Zeyk Daniné, Zeyk Czeczule, br. Kemény J., br. Wesselényi I., Zsigmond Dezsőné, Zsigmond Alice, gr. Mikes Rózalia, gr. Wass Béláné, gr. Wass Rachel, gr. Wass M., Br. Atezlé E., br. Bánffy Ernő, br. Bánffy János, Bély Laci, Betegh Sándor, Benyovszky Rudolf, Csaba Zoltán, gr. Draskovits Iván, Br. Feilitzsch Arthur, gr. Bethlen Ödön, gr. Bethlen Bálint, Horty Szabolcs, gr. Haller Józsi, br. Jósika Gábor, br. Jósika Gyula, Keltz Sándor, gr. László István, br. Schilling Fritz, gr. Teleki Ferenc, gr. Teleki Aktura, Ugron Miklós, br. Wesselényi Miklós, Zoltán László, Zeyk Albert, Zeyk Géza, Zeyk Józsi, gr. Wass Béla, Zsigmond Elek, Zsigmond Andor és gr. Kornis Oszkár.

MINDENFELE.

Kolozsvár, március 3.

— **Hamvazó szerda.** A farsang véget ért és a mai nappal kezdetét veszi a hét hétig tartó nagy böjt, mely tudvaleg a vizek-lének ideje. A nagy böjt bevezetésül ma — hamvazó szerdán — a r. kath. templomokban népességek istentiszteleteket tartottak. Kilenc órakor volt a főúri r. kath. templomban az ünnepi mise, melyet B. r.ó Béla apátplébános a megfelelő segédlettel mondott. Délelőtti 10 órakor pedig a kegyesrendiek templomában volt nagy mise kapcsolatban a hamvazás bevezetésével. Mindkét helyen nagyszámú ajtózkodó közönség vett részt az istentiszteleten.

— **Böjti prédikációk.** A mai nappal kezdődött nagy böjt tartama alatt Kolozsvár r. kath. templomaiban délutáni litániák és szentbeszédek fognak tartatni a következő sorrendben: Minden szerdán a kegyesrendiek, csütörtökön és vasárnapon a főúri plébánia; kedden a barátok, pénteken a minoriták, szombaton a kolozsmonostori kápolna és hét-fén a szentpéteri templomban.

— **Dr. Haller Károly,** egyetemi tanár a legközelebbi vasárnap előadást az iparos ifjak részére a város ház közgyűlési termében. Előadásának címe: 1. Rosz szokásainkról. 2. Történelmi közmondások. Az előadás délután 3 órakor veszi kezdetét.

— **Iparosaink figyelmébe.** A szerb hadsereg különféle szükségletei fedezésére Belgrádban pályázati hirdetményt tettett hűzzé, mire a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara oly megajgyzóssal hívja fel az érdekeltek figyelmét, hogy részletes felvilágosítással az iroda készséggel szolgál.

— **Az unitárius főiskola ifjúságának tisztelése** Brassai Sámuelnél. Az unitárius főis-

kola tanuló ifjai megemlékeztek arról a szép tüneményről, mely hajdani elődei 1837-ben márc. 2-án este Brassai Sámuelnek, az akkor beiktatott tanárnak fiktívás énekkel rendeztek. Most a jeles tanár korára való tekintettel, a fiktívát és éneket elhagyták és a theol. ifjuság vezetése alatt küldöttségileg megjelentek az ősz tudós lakásán. A küldöttség vezetője Deák Ferencz papjelölt egy átvölzö beszédben adta átértesre Brassai bácsinak az ifjuság szándékát, kifejezvé, hogy ámbár személyesen nem tanítja őket, mégis tanító mesterüknek nézik, mert nagybecsű műveiből folyton tanulnak és igyekeznek ezekből megismerni az njabb philozophia és theologia kérdéseit. Beszéde végzetével átnyújtotta a theol. ifjuság átvölzö iratát.

Brassai bácsi örömmel fogadta az ifjuság küldöttségét és a következőkben válaszolt: Én az ifjusságot mindig szerettem, a rosszakaratot sohasem pártoltam; de nem is üldöztem senkit, mint sok tanár a physiognomijáért, a mint ma azt tapasztalni lehet. Az ifjuság erkölcsi épségét tekintettem mindig legfőbbnek.

Ezek után deák korából emlit meg egyetmást, többek között, hogy abban az időben a plága vitte a főszerepet. A ki véletlenül egy magyar szót mondott, annak kezébe nyomták a plágát, így aztán én hozzáam is többször kerül, mert megfellekedtem magamról, ehhez járult az is, hogy voltak irigyeim, kik lesték a magyar szót ajkamról, hogy a plága átadásakor jót tessenek a tenyerembe. A hét végén is legtöbbször tölem vették be a büntetést. A másik nevezetes mozzanat deák korából, melyről megemlékez, hogy 15 éves koráig semmiféle szeszest italt nem ivott, nem azért, mintha megakarta volna magától vonni, hanem egyáltalában neki nem kellett. 15 éves korában őt is bevették a névnap üdvözlők közé, mely alkalommal legelőször „rózsolist“ ivott, mely abban az időben a legnemesebb italok egyike volt.

Végül az ifjuságot jóakaratról biztosította, kifejezve, hogy ő mindig szót elbirtartotta az ifjuság előmenetelét. A küldöttség megjelenté a tudományok Nestorát és ezzel eltávozott.

— **Színházi hírek.** Fra Diavolót Auber vig operáját holnap adják másodszor páros bérletben.

Az államtitkár ur Bisson vigjátéka pén- teken körül bemutatásra. A Vígshízházban köz- zel ötvenszer adták már ezt a szellemes, élénk hatású darabot, melyet a mi közönségünk is nagy érdeklődéssel vár. A czímzerepet Megyeri igazgató játssa. A második felvonás — az államtitkár ur — hivatalos irodájában történik s ehhez Keindl Sándor a nemzeti szin- ház testője szép új díszletet festett. A pén- teki premierre már holnap csütörtökön lehet jegyeket váltani.

G y e r m e k e l ő a d á s lesz vasárnap délután a nemz. színházban. — Hoféheré — fog színe körülni az alkalommal. Az apró közönségnek ez a kedvencz darabja sok érde- kes és szép látványosságban bővelkedik; azon- kívül ének és tánc is van benne. Szóval minden tekintetben érdekes — szép darab, melynek kétségtelen, hogy nagyon örvendenek — az apróságok.

— **Az „Egyetemi hallgatók zeneegye- lete“** már megkezdte működését és hetenkint kétszer, kedden és pénteken este 8 órakor a jogi kar II. száma termében tartja zenekari próbáit. Tisztelettel kérjük az egylet t. tag- jait, valamint azon hallgató urakat, kik az egyletbe belépni óhajtanak, hogy a jelzett idő- ben és helyen minél nagyobb számban meg- jelenni szíveskedjenek. Együttal megemlítjük, hogy az egylet a már rövid idő múlva ren- dezendő „Egyetem körü“ matinéban fog elő- ször nyilvánosan szerepelni. Az „Egyetemi hallgatók zeneegylete“ nevében Müller Viktor e. i. titkár.

— **Statisztika.** Megkaptuk a kolozsvári Károli kórház évi jelentését. E jelentés sze- rint a múlt év folyamán legtöbb beteg 229 vé- tetett fel májusban s legkevesebb 177 december hóban, s az előző hóról átjötték tekintetbe véte- lével legtöbb 424 ápolatott június havában s legkevesebb 258 augusztus havában. A halot- tak száma ez évben 138, mely összeg a 2651 létszámnak 5,26%, képezi, az 5 haldokolya behozatott (kik már orvosi segélyben és gyógykezelésben nem részesülhettek) levonása után pedig a 133 halott a maradé létszám- nak 5,08%-át mutatja. Az összes tényleges kiadás az 1896 ik évben 81082 frt 05 kr volt, melyből egy ápolási napra esik 1876 kr. Az élelmezésre 26875 frt 19 kr. adatott ki, mely az összes ápolási napokra osztva, egy ápolási napra 3935 esik. Elkülvontva a tankórodai betegek élelmezése 8770 frt 91 krba került, mely összeg a 19609 tankórodai ápolási napra osztva, egy ápolási napot 44,72 kr. élelmezési költség terhel, míg a közkór- házilag kezeltre kiadott 18094 frt 28 kr a 48662 közkórházi ápolási napra osztva egy- re 3718 kr. esik. Gyógyszer- és gyógyanyagokra ez évben összesen 8713 frt 54 kr. adatott ki, melyből 3998 frt 84 kr. a tankórodai be- tegek szükséglete lévén, egy tankórodai ápol-ási napot 20,39 kr. terhel és a közkórházi 4714 frt 70 kr. szükséglete a közkórházi napokkal elosztva egy közkórházi ápolási napra e czim n. 9,68 kr. kiadás esik. A napi ápolási díj ez évben 84 kr. volt. Felszerelt beteggy 200.

A lefolyt évben 2621 beteget ápoltak. Átlag egy beteg 26 napig volt a kórháznak lakója. A kolozsvári károli kórház széles körben nevezetesen arról, hogy a halandóság az összes kórházak betegéi között ita a leg- csekélyebb. Ezt a m. é. adata is igazolja, a mennyiben a 2621 beteg közül az egész év folyamán csak 138 egyén halt el, ha tekin- tetbe vesszük azt, hogy a kórház milyen ron- da, roskadozó épületben van, fogalmunk le- het arról, mily nehéz viszonyokkal küzd az

intézet igazgatósága. A szép eredményért, a kórház minden tekintetben mint vezetőseért, a humanizmus nevében elismeréssel adózunk a kórház derék igazgatójának, dr. Engel Gábor ny. rk. egyetemi tanárnak, a kinek helyes vezetése mindenre kiterjedő figyelme, nagy- ban hozzá járul ahhoz, hogy a betegek éle- tük legdrágább kincsét, egészségüket rövid idő alatt visszanyerjék.

— **Szabolcska és a bakonsze- giek.** A Nagy-Váradon megjelenő „Szabad- ság“ írja: Az aranyos szja, edesszavú poé- ták, a kiváló papot elvettette a Sors keze messze idegenbe. Tul a bérceken, a rengeteg erdőköz is tul, a hol talán még a madár se jár, vagy ha jár is elfárad mire oda ér, messze Erdélyországba szakadt el Szabolcska Mi- hály Debrecentől. Felfuul messze van; az uszó felhő ruhája százsor megakad, százsor leszakad a magas hegyormokon sarjadt fe- nyőfák ágaitól, bogaitól és a költő itt rakott édes, puha tészket, egy csendes kis faluban; de most aligba haza nem kerül; mert — mint levelezőnk írja — a bakonszegiek olvasták a „Szabadság“ ból azokat a gyönyörűséges verseket, melyeket Szabolcska Mihály tiszteletes ur összeirogatott és elhatározták, hogy meghív- ják papnak Bakonszagra. Csak hogy az a haj, hogy nagyon messze lakik és nem tudják meghallgatnia szavát. Hát ez bizony baj, de mi, a kik ismerjük az ország egyik legelső költőjét s a kik hallottuk szívhézsóló beszé- déit, gyönyörűséges praedikációit, tiszta szív- vel, becsületes lélekkel ajánljuk őt és gra- tulálunk a derék bakonszegieknek, hogy Szab- oloska Mihályra gondoltak, kinek a neve is- meretes már ország világ előtt.

— **Keleti utazás.** Azon nagyszabású és minden részleteiben remek utazás tárgyában, mely f. évi márczius hó 24-én indul Buda- pestről s Trieszt, Velence, Brindisi, Alexan- dria, Kairo, szuezi csatornán át Port-Szaíd, Jaffa, Jeruzsálem, Korfu, Anconán át Fiumé- ba indul, annak vezetőjétől következők köz- zétételeire felkérőttünk: „Napokint tömeg- sen érkező kérdézősködsére tudatunk, hogy a körutazás a hirlapokban és tervezetben meg- jelölt utitárbán és időben megtartatni fog. Ujabb bejelentésekkel együtt a 400 forint díj, melybe a vasut, hajószállítás, szállodák, teljes élelmezés (borral) foglaltatnak, a bi- harmegyei takarékpénztárhoz azonnal küldendő. Utlevél okvetlenül beszerzendő s Bu- dapestben a török konzulatusnál láttamozandó. Zsebpénzü angol sovereigne, vagy franczia 20 és 10 frankos darabok legalkalmasabbak. Velenceztől délre első részén az utak teljes nyári öltözékek szükségesek. Kényelmi érde- kek óvása cseljából kívánatos, hogy az utas- sok mentől kisebb poggyászal utazzanak.

— **A magyar és osztrák üvegipar közt** hetek óta nagy háború folyik. A magyar félnek az a meggyőződése, hogy az osztrák versenytárcnak eltökélt szándéka a magyar versenyt agyonütni. E háborúnak a legelső következménye az, hogy a magyar tábla-üveg- ipar terén már most jelentékeny azem meg- szüntetése fordultak elő. A sajtot és csiszolt áru dolgában az osztrák gyárosok annyira meunek, hogy a magyar legszegényebb vevő házat is valóságos ostrom alá vették és olyan potom áron kínálgatják áruikat, melyek mel- lett a magyar ipar épenséggel nem állhatna fenn. A legkevesebb a küzdelem a palack- gyártmány terén. Az osztrák ipar évenként körülbelül 100 millió palackot gyárt, még pedig sokkal kedvezőbb árú és munkásriszo- nyok között, mint a magyar ipar, míg a ma- gyar ipar, mely ugy is csupán egy gyár ál- tal van képviselve, 10 millió palackot gyárt. Ugy látszik, hogy az osztrák gyárak ezt az egyetlen gyárat kényszerítnei akarják, hogy tűzét oltsa el, mert az egész országot egész a román határig eláraszthatja kínálgatásaikkal, melyekkel alacsonyáságuk miatt a magyar gyártmány nem versenyezhet. Addig is, míg a mérvadó körök a szorongatott ipar segit- ségére jöhetnek, az utóbbi belföldi fogyasztó- toihoz, az ásvány vízforrások, sűrűfőzdek, pin- ce-egyletek és pezsgőgyárak tulajdonosaihoz azzal a kérelemmel készült fordulni, hogy a magyar testvér ipar segitsegére legyenek ezen annyira egyenlőtlen küzdelemben és szükség- leteiket magyar gyártmányokkal fedezték.

— **A bánffyhyunyadi rom. kath. temp- lom** belső felszerelése és a kaszinó javára f. évi február hó 27-én tartott táncszévalommal egybekötött jótékonycélu hangverseny összes bevétele: 237 frt. kiadás: 58 frt 17 kr. volt, a tiszta jövedelem, 178 frt 83 kr. Felírt- zettek: Barcsay Domokos 15 frt. dr. Albach Lajos 10 frttal, Grün Ignác és neje 9 frttal, Végh Ferenc 5 frttal, Weisz László, Deák Márton, Kohn Farkas, Gondolovics Lajos 4—4 frttal, Köszegi Bernát, Deák Todor 3—3 frttal, Szentiványi Gyula, Gyarmathy Zsigmond, Chorus Gyula id. Páskai Márton, Gámpa M. 2 frt 50 kr. Schweiger N., Far- kas Károly szolgabíró, Fekete Bogdán, Simon Gergely, Kohn Zs. 2—2 frttal, Toth István, Frits János, Gyulay Károly 150—150 krral, Ábrahám Mór, Nagy Ferenc, Királyi József, Wittemberger Jakab, Klaszter Sebestyén, Balaji Mihály, Fülöp Márton, Gál Ferenc, Sebestyén János, Piezik Andor, Sadka László 50—50 krral. Fogadják a szíves adakozók kegyes adományáikért ezen az uton is a rendező bizottság leghálásabb köszönetét. A rendezőség.

— **Kimutatás.** A sz.újvári takarékpénztár havi kimutatása. Bevételek. Pénztár áthozatal 18636. frt 7 kr. Betétek 16080. frt 64 kr. Kamatok 3156. frt 48 krt. Váltók 54050 frt. 72 kr. Kötvények 4463 frt 60 kr. Más pén- intézettől 10175 frt. Pénztár maradvány ösz- sesen 106572 frt 51 kr. Kiadások. Betétek 29023 frt. 62 kr. Kamatok 15 frt 50 kr. Váltók 54103 frt 70 kr. Kötvények 2055 frt. Fizetések 330 frt 1 kr. Irodai kellekék 29 frt 3 kr. Jövedelmi adatok 450 frt. Oszta- lakra 5424 frt. Jutaléokra 4080 frt Jótékony adományokra 126 frt 61 kr. Pénztári ma-

radvány 10925 frt 61. Összesen 106562 frt 51 kr. Szamosújvárt 1897 márc. 1-én.

— **A legujabb amerikai talál- mány.** Amerikában legujabban különös mó- dot találtak ki az — irodalom és művészet ápolására. Oly ingeket készítenek, melyeknek hat papiros plastronja van egymás fölött, úgy hogy a hét minden napjára jut egy tiszta, hófehér ingmell. Az egyes plastronoknak hátlapjára az élelmes föltaláló egy érdekfe- szítő novellát nyomtat folytatásokban. A no- vella oly érdekes, hogy a ki elkezdte olvasni, az nem győzi bevárni a következő napot, hanem rögtön letépi a többi folytatást is, s az egész hétre való inget egy nap alatt hasz- nálja el. Így aztán a keresletoly nagy, hogy a föltaláló alig bír a megrendeléseknek ele- get tenni.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósítái, és sürgöny-levelei.)

Országgyűlés.

Budapest, márc. 3.

A képviselőház mai ülésén a kul- tuszminiszteri tárcánál Pichler képviselő az erkölcsök elvadásáról szól.

Felemliti a legutolsó szájról-szájra járó gyanút, mely arról szól, hogy a szabadelvűpárt egyik tagja megsértette a köztisztviselők, miniszteri és államtit- kári állás becsületét azzal, hogy inkor- rektséggel gyanusított főtisztviselőket csak azért, hogy előbb 20 ezer azután 60 ezer forint ügyvédi honoráriumhoz jusson.

E czélzása oda irányult, hogy Spit- zer budapesti gabna kereskedő Bern és Ollendorf külföldi tőkepénzesekkel egyesülve a milleniumi jegy eladást az államtól átvették.

Az üzlet állítólag veszteséggel vég- ződött és Spitzer e miatt a tőzsde-bí- róság előtt beperelte a két külföldi társat. Az ügyet Morzsányi ügyvéd és kormányparti képviselő vezette, az ki állítólag az ügyet közvetítette.

Szilágyi házelnök figyelmeztette Pichlert, hogy ez az ügy a ház elé nem tartozik.

Pichler engedelmet kér az ügy elődásához.

Az elnök szavazást rendelvén el, a ház az engedélyt megadja.

Pichler ezután elmondja u jegy- bérlet történetét.

Kérdi: Mozsányi miért akarta gya- nuba keverni Vörös László államtit- kárt?

Az egész ország felháborodott a miatt, hogy egy ügyvéd vissza élt kép- viselői minőségével.

Kérdi kicsoda Morzsányi? képvi- selő-e, ügyvéd-e, takarékpénztári igaz- sáto-e, vagy pedig közönséges kufár ügynök?

Morzsányi Károly személyes kér- désben felel.

Elmondja, hogy Spitzer őt felkérte a jegybérlet megkötésének közbenjárá- sára.

Ő ezt elvállalta s személyesen el- ment Schmidthez, a kiállítási igazgató- jához s Vörös államtitkárhoz.

Mindketten kijelentették, hogy a jegybérletet megkaphatják, ha 1,300,000 forintot letesznek.

Az alkudozások közben ő Morzsá- nyi azt mondta Spitzernek, hogy aján- lata komolyságának biztosítására tegyen le nála 100,000 forintot.

Ez az a pénz, melyről a lapokban említés lett téve.

Pichlernek csak azt válaszolja, hogy a 40,000 forint honorárium nem sok egy ilyen nagy összegű ügy lebo- nyolításáért. Ő Vörös államtitkár, ki- nek becsülete fényes mint a nap, nem gyanusította.

Mint ügyvéd, nem vétett a tisz- tesség ellen, hogy elvállalta a közve- titését.

Morzsányi személyes felszólalása után Daniel miniszter kijelentette, hogy mindjárt, hogy a lapokban ez ügyről szó volt, megindította a vizsgálatot. Mikor pedig a Budapest kiírta a Vörös államtitkár nevét, sajtópert indított a lap ellen.

Kijelenti egyuttal azt is, hogy valótlán, mintha a jegybérlet kitű- tetésre lettek volna ajánlva.

Polónyi Géza szerint nincs olyan korrekt ügyvéd, ki egy rövid szerző- dés megkötéséért 40,000 forintot kérjen.

Hivatkozik a Dobránszky esetére, ki kisebb ügyből kifolyólag lehetetlenné tétetett.

Morzsányi felszólalva újra hivat- kozik a Vásonkeőy perre, a hol Polo- nyi szintén óriási honoráriumot kapott.

Ujból kijelenti, hogy ő még meg- sem kapta a honoráriumot.

Ezzel az ügy befejeztetett.

Az ülésen jelen volt Vörös is.

Hir szerint Morzsányi lemond mand- átumáról.

Hadüzenet.

Konstantinápoly, márc. 2.

Mint Konstantinápolyból jelentik, a **Görögország elleni hadüzenet kérdését** a jövő hét folyamán egy külön a czél- ból összehívandó **ragy haditanács elé terjesztik**, mely a szultán elnökle- te alatt a miniszterekből, és a legmaga- sabb méltóságokból fog állani. A nagy tanácsosok meghívják a keresztény hitközségek vezetőit, különösen a pa- triarkákat is, mivel a szultán nem egye- dül akarja viselni a felelősséget a had- üzenetért.

Kánae márc. 2.

Az európai hadihajók parancsno- kai fölhívták intéztek a görög hadi- hajók parancsnokához, hogy **48 óra alatt a krétai vizekből okvetlenül vo- nuljanak ki.**

Reinech görög admirális erre ki- jelentette, hogy ő csak saját kormá- nyának utasítását fogadhatja el. Hajóit összelövehetik, ő védekezni nem fog, halála percében is szalutálni fog az európai lobogók előtt, önszántából vagy az erőszak befolyása alatt azon- ban állásából nem fog kimozdulni.

Osztrák-magyar viszály.

Bpest. márc. 2.

Felette érdekes közjogi viszály tört ki egy osztrák és egy magyar előkelő sport- egyesület között. Az érdekeltek körökben nagy feltűnést keltő üggyről a „Kel Ért.“ a kö- vetkezőket jelenti. A bécsi Wiener Athletik- sport klubb igazgató választmánya még a múlt hónap elején az idei versenyekben több bajnokságot írt ki, a melyeket „osztrák-ma- gyar bajnokságok“ czim alatt megküldött az osztrák és magyar sportegyesületeknek. A versenyszámok ilyen kiírása ellen a „Magyar Athletikai-klubb“ állást foglalt és a propo- ziciótak kilrő egyesületekhez intézett átiratáb- n tiltakozott a közös bajnoki czim ellen, egy- részt mivel magyar bajnoki czimet csak ha- zai sportegyesület adhat, másrészt pedig mi- vel az osztrák sportegyesület által kiírt ver- senyszámokra már egy évtized óta tartanak magyar bajnoki versenyeket. Erre az átiratra a bécsi sportegyesület csak a napokban kül- dött választ, a melyben a magyar atletikai klubb tiltakozásának nem tesznek eleget és a közjogilag is téves kiírást nem vonja vissza. Az osztrák klubb átiratát tegnapelőtt tár- gyalta a „Magyar atletikai klubb“ igazgató választmánya. A népes választmányi ülés — Gerenday György dr. elnöklete alatt — nagy lelkesedés mellett a következő határozatot hozta: „A magyar atletikai klubb választ- mánya a „Wiener Athletiksport-klubb“-nak az osztrák-magyar bajnokságokra vonatkozó kiírását, mely a M. A. C által előzetesen tett lépések dacára fenntartatott, a legnagyobb megbotránkozással utasítja vissza; a „Wie- ner Athletiksport-klubb“ eljárását teljesen jogtalannak és erőszakosnak minősíti ellene a legnagyobb felháborodással tiltakozik, vé- leményét és tiltakozását Magyarország és a külföld összes sportköreinek is tudomására hozza és nevezett bécsi egylettel minden to- vábbi összeköttetés megszakítását határozta el.“ A közjogilag is fontos ügyet — mint utólag értesülünk — a parlamentben is szóvá teszik.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyiltér.

Van szerencsém értesíteni tisztelt vevő- met, hogy párisi bevásárlási utamból vissza- érkeztem és legyen szabad — nehány nap múlva megérkezendő — **tavaszi és nyári selyem és szőr-szővetek, csipkék, nap- és esernyők, ruhadíszek** és egyéb **ujdonosságaim** szíves megtekintésére fölkérnem.

Miután árnyamat Párisban, Berlinben és Bécsben kizárólag első kézből szereztem be, módomban van, hogy dacára a kiváló minő- ség és feltűnő csinos kivitelnek, azokat igen jutányos árakon szolgálhatom ki.

Teljes tisztelettel

Volth Miklós.

1—2

H I R D E T É S E K

Magyar királyi államvasutak. — Üzletvezetőség Kolozsavart.

1761. szám. I. d.

189. (1—1)

Pályázati hirdetmény sósav, horgonyhulladék és talpfajelző szegek szállítására.

A nagy-váradai talpfajelző telep részére 1897. évi március hó 1. napján 1897. évi szeptember hó végéig 1452 q. (100 kgr.) sósavra, 240 ezer db. horgonyzott talpfajelző szegre és 130 q. (100 kgr.) horgony-hulladéka lévén szükség, ezen mennyiségek biztosítása céljából ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

Szállító köteles ha kívánatlik a neki átengedett mennyiség 50%-ával többet vagy kevesebbet is az ajánlati egységgel szállítani, mely kívánalomról azonban szállító az üzletvezetőség által még augusztus hó vége előtt fog értesíteni.

A szállítás a m. kir. államvasutak részére érvényben levő 122291—896. szám alatt kiadott általános anyagszállítási feltételek és a jelen kiírás alkalmával 1761—897. szám alatt szerkesztett pályázati feltételek szerint eszközölendő.

Az általános szállítási feltételek a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségénél naponta megtekinthetők, vagy posta útján a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtárlatán 25 kr. és 20 kr. postaköltség beküldése ellenében megszereshetők.

Ajánlati minták és az 1761—1897. számú pályázati feltételek a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségénél díjmentesen kaphatók, vagy onnan posta útján kérhetők.

Mindegyik ajánlattevőre a feltételek, hogy a fennebb említett feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmében elfogadja.

Az ajánlati mintán a szállítandó anyagok gyártási helye kitüntetendő.

Az egységi ár az ajánlati mintán látható egység szerint minden anyagnál külön-külön számokkal és betűkkel kiteendő.

Az 50 kros magyar bélyeggel ellátott és bepecsételt ajánlatok következő külsőmivel:

„Magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének Kolozsavart.”

„Ajánlat talpfajelző anyagok szállítására 1761—897. számhoz”

1897. évi március hó 13-án déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség anyag- és leltár beszerzés osztályához benyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5%-ka készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban folyó évi március hó 14-én déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztárára letendő.

Az ajánlatot az egyes anyagok egész kiírt mennyiségére vagy annak többszörös részletére lehet tenni.

A m. kir. államvasutak részére határozottan fenntartatik a jog, hogy az ajánlatok közt, minden tekintet nélkül az árak és feltételekre, szabadon választ-hasson; továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállítását átengedhesse az esetben, ha az ajánlat világosan nem az egész mennyiség szállításának elnyerése a kikötése mellett tételt és végre, hogy a cél elérésére bármily más irányú intézkedést is teheszen.

Egyidejűleg fenntartja magának az üzletvezetőség azon jogot is, hogy addig is, míg az ajánlatok fölött döntőleg határozna, egyes ajánlkozóknál az ajánlati árak mellett megrendeléseket teheszen.

Az illető ajánlkozók ezen megrendeléseket teljesíteni kötelezettek a nélkül, hogy ebből folyólag valamely szállításnak végleges átengedését követelhetnék.

Kolozsavart, 1897. évi február hónapban.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Az üzletvezetőség.

GYÁRTÁSI TELEPEK:
kolozsvári Szt.-Györgyhegyi téglagyár (kézi téglagyártás).
Rákóczi-hegyi (gép téglagyártás).

Kolozsvári Szt.-Györgyhegyi téglagyár részvénytársaság.

Telefon szám 181.

Ajánlja az építész urak és építető közönség részére
kitűnő minőségű
kézi- és gép-tégláit.

Igen előnyös árak, s nagyobb vételnél külön ár-
kedvezmény nyújtatik.

A téglák minőségéről bárki meggyőződést szerezhet
gyártelepeinken.

Megrendeléseket elfogad:

a „Mezőgazdasági bank és takarékpénztár részv. társaság”
(Jókai-utca 3. sz., emelet. — Telefon 52. sz.)

168. (3—10) AZ IGAZGATÓSÁG.

IGEN ELŐNYÖS ÁRAK!

Minden családnál szükséges egy varrógép,
azt pedig legutányosabban csak

Bernáth Ede Sándornál (vashid mellett)

lehet kis havi részletfizetésre úgy a vidékieknek, mint a

helyben lakóknak venni.

Nagy raktáron van: Singer, Medium, Titania, Minerva, Howe, Cilinder,
Láncszemeltő, Gritzner, kis és nagy Körhajtó, Kézi, Harisnyakötő és a leg-
újabb Kézi himzőgép, a melyen 1/2 óra alatt bárki megtanul dolgozni.

A régi gépet becserelem bármily fajtára. Javítást olcsón és jól végzek.

A Kerékpárok is,

a melyek ez évi újításokkal vannak ellátva, a venni
szándékozókat fölkérem mielőtt a szállingó vigécek
által besapva lennének, hogy szíveskedjenek a leg-
kitűnőbb kerekeimet megtekinteni.

A kerékpár vevőt saját gépemén megtanítom.

Különböző varrógép és kerékpárok egyes részei, valódi angol tűk, szij-
jak, karikák, olajok stb. vannak készletben.

Készpénz fizetésénél nagy engedmény!

Szíves pártfogásukat kéri:

Bernáth Ede Sándor,
kerékpár- és varrógép-raktáros.

176. (2—20)

A kalotaszegi takarékpénztár

EVI RENDES

KÖZGYŰLÉSE

folyó 1897. évi március hó 21-én d. e. 10 órakor

fog megtartatni

az egyesület helyiségében,

melyre a t. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, mi-
kép a közgyűlésen részt venni óhajtok részvényeiket a közgyűlést
megelőző napon déli 12 óráig a társulat pénztárnokánál letenni
szíveskedjék.

187. (2—3)

TÁRGYAI:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Az 1896. évi mérleg bemutatása s megbirálása.
3. Nyereség felosztás.
4. Igazgató bizottság megújítása.
5. Indítványok.

Főtér, Plebánia szeglet-épület.

Nagy csődtömeg eladás!

Alólirott felkérem a t. nagyközönség figyelmét, hogy a

Rácz Lajos csődtömegét megvettem

és azt feltűnő olcsón, sőt a beszerzési áron
aluli árban is árusítom el, miről szíves meggyőző-
dést kérve

150. (5—10)

a tulajdonos.

Főtér, Plebánia szeglet-épület.

Köhhöges.

rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobb hatású
szer a RÉTHY-féle

PEMETEFŰ-CZUKORKA,

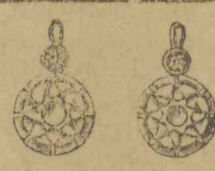
mely ezen bajokat gyorsan megszünteti

Kapható minden gyógyszerárban. — Egy doboz ára 30
kr. 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld:

Réthy Béla

gyógyszerész Békés-Csabán.

816. (18—20)

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZER- ÉS ÓRA-ÜZLETÉBEN

KOLOZSVÁRT, HID-UTCA 11. SZÁM ALATT.

Előnyös ár mellett, nagy választékban és izlőse kivitelben raktáron vannak:

arany- és drágakő ékszerek, ezüstneműk,

arany láncok, jegy-gyűrűk, schweitz arany-, ezüst-, fali-, inga- stb. órák,

Antique ezüstneműk és órák

Ékszerek, arany-, ezüstneműk teljes értékben megvételnek vagy becsereletnek.

Javítások pontosan.

Becsés pártfogást kérve tisztelettel SÁRGA JÁNOS.

822. (29—100)

Az egyetlen magyar palaczk-gyár salgó-tarjáni gyárának gyártmányait
és pedig:

boros-, sörös-, liqueurös- és ásványvizes palaczkjait, valamint syphon- és
gaseuse palaczkokat ajánljuk,

melyek ürtartalom és ellenálló képesség szempontjából a legmondosabban hozatnak kivitelbe.

Megrendelések kértnek: Frank-Kiss János Fiai urakhoz Kolozsavart, mint er-
délyi képviselőkhöz; vagy hozzánk: az Egyesült magyarhonai üveggyárak rész-
vénytársasághoz Budapest, Nagymező-utca 8.

188. (1—3)

Szeszgyár, finomító és gőz-téglagyár M.-Vásárhely.

Nagyérdemű építési vállalkozók, építető
közönség szíves figyelmébe!

Medgyesfalvi gőz-téglagyárunkban

előállított kiváló minőségű

Keranit, Travers, nyers építményű téglák,

ugyszintén

egész könnyű új mintájú fedéleserép,

valamint

összes különleges téglából

állandó raktárt tartunk helyben, Nagy-utca 32. szám
alatt levő Rum, Likör-gyári és szesznagyárukat raktár-
helyiségünkben,

a hol ezek bármikor megtekinthetők és bármely mennyiségben
felette jutányos árban beszereshetők.

BÁRÓ BORS és TÁRSA,

186. (1—20)

szeszgyár, finomító, gőz-téglagyár, ecset-, likör-
és rum-gyári

Marosvásárhely — Kolozsavart.

Szesz nagykereskedés Nagy-utca 32. sz.

Alapított 1855-ben.

MÜLLER GYULA

ELSŐ ERDÉLYI LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB MINŐSÉGŰ

KEFE- ÉS ECSET-GYÁRA,

Kolozsavart, Jókai-utca (belső) 14. sz. alatt.

Van szerencsém a nagyérd. helybeli és vidéki közönség becsés
figyelmébe ajánlani

GYÁRTMÁNYAIMAT,

melyek minőség, jóság és az árak tekintetében a külföldi gyár-
mányokat fölulmulják és a melyek több országos és iparkiallita-
son érdem érmeikkel lettek kitüntetve.

A székelyföldi országos kiállításán 1879. május 1-én nagy
díjjal kitüntetve.

A szolnok-doboka megyei gazdasági egyetemen, állat és iparkiallita-
sán 1887. évi díjjal lett kitüntetve.

A budapesti országos kiállításán 1885. nagy
díjjal lett kitüntetve.

Az 1896. évi ezredéves országos kiállításán „Milleniumi nagy
éremmel” lett kitüntetve.

Nagy raktárt tartok minden e szakmába vágó
ezikkelből a legfinomabbtól a legegyszerűbbig.

Elvállalok mindenemű gépfekék javítását, avagy újja készítését.

A legjobb romániai sertéből készitek továbbá parket fény-
kefét, festő- (Steinpendlik), meszelő- és kendertisztító-, fedél-
festő ecseteket, fodrász gömbkeféket, ruha-, haj- és bársony-
keféket mindezeket felelősség mellett, tiszta sertéből.

720. (32—x)

Kiváratra árjegyzéket azonnal küldök.